

odganja spanec, čuva in zdravi od glavobolja, in zato ga čsšla celi svet.“

Ako dobimo v trgovini dober in nepokvarjen čaj, pa ga zmerno pijemo, tedaj nas on osvežuje in oživlja, in bilo bi nerazborito braniti zdravemu človeku, da bi ga ne pil. No čaj se žal, prepogosto pokvarja in ponareja. Omenili smo uže preje, da Kitajci zeleni čaj za zunajno trgovino vselej umetno pobarvajo. Barvanje z indigom ni nevarno, pa tudi z berolinskim modrilom ne more mnogo škodovati. Toda Kitajci delajo tudi umetni čaj. Oni pometó ves prah v svojih delavnicah, to zlepijo z gumijem v vodi, in od tega delajo zrnje, kateró ali zeleno ali črno pobarvajo. Ta umetni čaj ne prodajajo sam zase, temveč ga primešavajo pravemu čaju. Ali pri tem so Kitajci še vrlo pošteni. Oni nazivajo tako zmes, lažni čaj, in za vsako robo vestno povedó, koliko postotkov je v njej ponarejenega čaja. Ali to ime se zgubi takoj, čim ga trgovci v Evropo pripeljejo. Tu ga moramo kupovati kot pravi čaj. Največe kvarjenje čaja se izvršuje v Evropi, in pri tem prvi so Angleži. V Angleškem je mnogo tajnih tvornic, v katerih čaj ponarejajo. Tako postavim so 1783. l. v Angleškej napravili čez dva milijona kilogramov ponarejenega čaja, in tisti čas je bila trgovina s čajem še le v razvoju. Nekoliko se ga še le danes ponareja. Državna oblast je radi tega ustanovila kazen od 200 gld. za vsak klg. ponarejenega čaja. V Manchestro je več tvornic, v katerih skrivaj črni čaj zeleno barvajo, in potem draže prodajajo. V ta namen jemljó strupene bakrene barve. V Angleškej so našli čaj, v katerem ni bilo čisto nič pravega. Največ pa se čaj pokvarja s tem, ker mu primešavajo perje od vrbe, trnja, bresta, jesena, češplje in še drugih dreves. To perje barvajo, da je take barve, kakor čaj. Kadar ga prekuhamo, tedaj ga moremo lahko razpoznati po barvi in po obliki.

(Dalje prihodnjič.)

Iz deželnih zborov.

Deželni zbor kranjski.

Iz VI. seje deželnega zbora, ki je bila minuli čertek dne 27. septembra ni poročati posebno zanimivega, razun dveh točk. Prvič poročal je poslanec kanonik Klun o prošnji Kočevskega mesta, oziroma odbora, za ustanovitev tamošnje nemške sirotišnice za podporo ter je v imenu finančnega odseka predlagal, da se privoli podpora 300 gld. Glavni zastopnik Kočevcev v zbornici, Deschmann, se takoj oglasi in razlaga na dolgo in široko kolika revščina je na Kočevskem, da je tamošnjim Nemcem zabranjen vstop v slovenske zavode ter predlaga to svoto povikšati vsaj na 1000 gld.

Kočevski poslanec Višnikar, pripoznava marsikaj onega, kar je navedel predgovornik Deschmann, trdi, da predlagana podpora 300 gld. vendar ni v nikakoršni

razmeri z še nepokrito potrebščino za zgradbo, naglašá veliko revščino kočevskega okraja ter predlaga naj se privoli vsaj 500 gld. podpore.

Tudi poslanec za kmečke občine kočevske g. Primož Pakiž se oglasi, priznava potrebo podpore ter jo priporoča, toda z enako odkritosrčnostjo in ostrostjo obsoja ravnanje dotičnega odbora, ki hoče ustanoviti za ta del dežele naše, v katerem poleg Kočevcev, biva veliko števílo Slovencev, izključno nemško sirotišnico. Oglasi se tudi še na kočevskim v državni zbor voljen poslanec Hren in priporoča višje podpore.

Poročevalec kanonik Klun se za svojo osebo ne protivi višji podpori, omenja pa vendar, da se sirotišnici ljubljanski, ki enako služi slovenskim kot nemškim sirotam, za zgradbo poslopja ni dovolila nikakoršna podpora, strinja se tudi z opazko poslanca Pakiža. Pri glasovanji se zavrže predlog Deschmannov sprejme pa se predlog Višnikarjev s podporo 500 gld.

Druga bolj zanimiva razprava nastala je pri prošnji učiteljev za zboljšanje plač. Dr. Vošnjak priporočil je predlog finančnega odseka, po katerim se deželnemu odboru nalaga, to vprašanje preiskavati in v prihodnjem zasedanji predlagati kaj takega, kar je po stanji deželnih denarstvenih razmer mogoče.

Poslanec Šuklje stopil je temu vprašanji bolj do živega, primerjal je tudi plače naših učiteljev z onimi družih dežel ter je dokazoval, da ni ravno povsod drugod vse boljše, kot pri nas. Priporočal pa je pri prihodnji popravi teh določil posebno misliti na to, da se ustanovi še ena vrsta višjih plač s 700 gld.

Predloga posebnega ni stavil in tako se je konečno sprejel predlog finančnega odseka.

VII. seja bila je minulo soboto dne 29. septembra, in v razpravi bilo je med drugim dvoje poročil upravnega odseka o lovskih postavah namreč prva o omejitvi prostih kart za gozdne ali lovske čuvaje, ker je skušnja kazala, da se dosedanjo določilo prav grdo zlorabijo tako, da je v nekaterih okrajih lovske karte plačevala k večjem $\frac{1}{10}$ vsih pravih lovcev, vsi drugi pa so se sprehajali s puškami s krinko čuvajem.

Drugi lovski predlog pečal se je s prepovedanjem lovskim časom (Schonzeit) in pri tem vprašanji uglasili so se lovci v zbornici. Celo bolehní baron Tauferer spravil se je na noge in je z nekako slastjo in živahnostjo čitajoč govoril, branil divje koze in lovce, kozice in povodne tice; pa tudi lovec kanonik Klun se je oglasil in je prodril z vsemi svojimi predlogi.

Tudi vredjenje teku reke Krke prišlo je v razpravo. Vlada držala se je nekako nemarljiva in se je branila pripomoči tudi pri pripravljajnih delih kaj, deželni zbor sklenil je po predlogu poročevalca finančnega odseka dr. viteza Bleiweisa in pa na zelo stvarna pjasnila in priporočila poslanca Šuklje-ja, prevzeti polovico stroškov proračunanih na 2400 gld. za pripravljajne preiskave in načrte.

VIII. seja dne 1. oktobra minuli ponedeljek pa je bila naj bolj živahna v letošnjem zasedanji. Očividno hoteli so gospodje od manjšine, da bi bila postala seja viharna, da bi bila večina skočila na led ter manjini dala pravega povoda k kriku. tako neusmiljeno se na Kranjskem zatira nemščina.

Poročilo finančnega odseka o proračunu normalno-šolskega zaklada in pa o § 8. marg. št. 7 in 8. zadevajoč „šolstvo“ podalo je gospodom povod skomajsati se na visoko kljuso budgetne razprave in skoz okno ven kričati volilcem volilne govore za predstoječe volitve za deželni zbor.

Manjina poslala je v borbo tri zelo pogumne junake svoje stranke, ki so z velikim razsrdenjem tožili „o zatiranji nemštva na kranjskem“ tega gesla držali so se vsi trije, in vsa borba bila bi sijajna in zmagovita, toda orožje nemških borilcev bilo je tumpasto, dokazov za svoj krik niso imeli, kar so navajali ali ni bilo vtemeljeno, ali pa nepomenljivo — le naravna posledica razumne odgoje, in zato vsi trije niso ranili nikogar.

Večina poslušala jih je nekaj časa resno, kasneje smejala se je puhlosti fraz, in ko so gospodje zapazili, da prvi protigovornik vitez Gutmannsthal s svojim silovito in hudo povzdignjenem glasom pri večini in manjini ni napravil prav nobenega utisa, skušala sta sledeča mu pristaška govorniku z hladnem ali pa celo prikupljivim govoričenjem na svojo stran spraviti koga izmed večine, pa še v skušnjavo nista spravila nikogar, da bi mu bilo na misel prišlo postajati družega menenja. Prvi zagovornik dr. Vošnjak privoščil si je posebno vit. Gutmannsthal-a, ki je tarnal, da se na kmetijski šoli na Grmu ne podučava po nemško ali vsaj nemščine s tem, da mu je iz navoda dokazal, da to sicer ni res, da bi pa tudi ne imelo nikakoršnega pomena, ako bi tako bilo, ker jezikovni poduk celo trditvi barona Schwegela (v zadnji seji), ni naloga strokovne šole, kakoršna je ona na Germu. Dalje pa je zavrnil tudi starega Deschmanna, ki je nekako mogočno klicaval, da je ljudstvo za njem rekoč, da narnd je za večino, kar kaže pri vsaki priliki, Deschmann pa ima res tudi nekaj ljudstva za saboj pa to se nahaja skoraj samo v ljubljanski kazini, pa še tam bi njegovim pristašem preostajalo prostora, tako malo jih je.

Poročevalec Šuklje pa je obral vse tri protigovornike toko neusmiljeno vendar pa resno in stvarno, da niti eden ni mislil na ugovarjanje, toliko manj pa na to, da bi bili govori opozicije zapustili tudi le najmanjši vtis, o moralni zmagi celo sanjati ne. In tako ne dvomimo, da se bode obupnost polastila tudi še male pešice nasprotnikov naroda, in ako bi jih veliko posestvo tudi pošiljalo še nekoliko časa v deželno in državno zbornico, dohajali bode tje le še na prezo, kaj se godi in pa v to svrhu, da malo nagajajo, kadar prilika, toda zavest, da se borijo za slabo, ker krivično reč, jemala jim bode tudi v prihodnost in kolikor dalje bolj, oni pogum in ono navdušenje, ki pelje do zmage za to, ker

izvira iz zavesti, da se bije borba za žaljeno, v vseh dobah časa tisto in enako pravico.

Šolske stvari.

Kako more šola v otrocih buditi in gojiti čustvo domoljubja in nagnenje do vladarja?

Različna so čutila, ki jih rodi človeško srcá.

Globoko sežeje v naše življenje; kajti njih upljiv na duševno življenje gotovo ni majhen. Da je pa duševno življenje buditelj in podlaga vsega človeškega dejanja, je pač uže znana stvar.

Občutki so nam prirojeni. Vendar jih je treba v otroških srcih še le buditi in potem okrepčevati; zakaj, kakor vsaka duševna moč v začetku v naših prsih le spi in še le, ko je, naj si bode po tem ali onem spodbudku, izbujena, in s časom vtrjena, še le sad prinaša, tako tudi občutki v otroških srcih spé. Treba je tedaj nekoga, ki jih budi, goji in okrepčava. Istina pa je, da je učitelju dano veliko priložnosti v tem smislu delovati. Seve, da on mora vedeti, kateri čut naj budi in goji in katerega naj nasproti zopet uduši. Saj vemo, da vsako človeško bitje nosi v sebi tudi čute, kateri, ako so uzbujeni, kmalu zaplamte v strast, ki potem zaduše vse blago in dobro. Tedaj le dobra čutila je treba vzbujati in gojiti.

Eden najiminitnejših čutov je gotovo čut ljubezni do svojega vladarja; njemu enak pa je oni „ljubezni do domovine“. Ako pomislimo, da je naš predobrotljivi vladar v teku štiridesetih let vladanja svojega uže nad 23 milijonov goldinarjev za mnogovrstne potrebe, kakor: za šole, pogorelce, cerkve itd. iz svojega zasebnega zaklada podaril, je to res prevelika in neprecenljiva očetovska dobrota! Omenim naj še, da je naša majhina župnija, katera ima komaj 1800 duš, v teku mojega 8letnega službovanja v Preserji prejela od presvitlega cesarja za pogorelce, cerkev in šolo že 1600 gld. A kje je hvaležnost za tako visoki dar? O tem raje molčim.

Samo to še omenim, da bi cerkev in županstvo lahko veliko storila, da bi odraščeni farani večje storila, da bi odraščeni farani večje spoštovanje do svojega vladarja in do c. kr. uradnikov imeli, in to bi nam učiteljem pri vzbujanji ljubezni do našega vladarja veliko pomagalo.

Veliko je pa tudi naših domačinov, kateri se še ne zmenijo za našo domovino, ne za ožjo Kranjsko, ne za širjo Avstrijo. Pa ne zadosti, da se ne zmenijo za njo, ne! še sramujejo se domačega jezika, domačih šeg in vsega, kar se tiče Kranjske dežele. Ne vselej, vendar pa mnogo zamore učitelj temu zlu v okom priti, in sicer tako, da uže v mladih otroških srcih vzbuja in goji ljubezen do milega vladarja in do domovine. Stavi